

5 PUŁK SAPERÓW W DNIU 8 MAJA 1925

JEDNODNIÓWKA

JEDNODNIÓWKA
5 PUŁKU SAPERÓW
NA UROCZYSTOŚĆ
POŚWIĘCENIA SZTANDARU
8 MAJA 1925 R. W KRAKOWIE

J-614

DRUKARNIA „SZTUKA“ W KRAKOWIE

R O Z K A - Z   D Z I E N N Y

ŻOŁNIERZE 5 PUŁKU SAPERÓW!

Za parę godzin otrzymacie z rąk Pana Prezydenta Rzeczypospolitej chorągiew ze słowami: „Możecie ją splamić, ale tylko krwią“. Słowa te naszego Najwyższego Zwierzchnika zachowajcie w sercach do ostatniego ich uderzenia. Przysięgnijcie wierność poświęconej chorągwi naszego pułku z pełną świadomością, że przysięgi tej słucha Bóg. Chorągiew pułkowa jest największą świętością żołnierza.

Dwa wyrazy wypisane na chorągwi: „Honor i Ojczyzna“, pełne głębokiego znaczenia słowa upomnienia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej przy wręczaniu chorągwi i słowa Waszej szczerej przysięgi unosić się będą po wieczne czasy nad srebrnym orłem naszego znaku.

Chorągiew jest symbolem ufności, jaką w swych żołnierzach pokłada Ojczyzna. Nigdy, ani za życia, ani choćby po śmierci ostatniego żołnierza, nie śmie ona wpaść w ręce wroga. Opuścić Jej lub zdradzić niewolno pod grozą wiecznej hańby.

Chorągiew jednoczy nas wszystkich żołnierzy w jedną rodzinę żołnierską.

Szczerość, wzajemna ufność, braterstwo broni, żelazna wola zwycięstwa i triumfu naszego sztandaru niech od pamiętnego dzisiejszego dnia zapanują wśród nas.

Szczęśliwy tem, że w dniu pierwszego największego święta pułku: poświęcenia chorągwi, z którą 5 p. sap. staje dziś w rzędzie innych pułków polskich, dowodzę tym pułkiem, wznosząc z głębi duszy:

5-ty pułk saperów niech żyje!

Kraków, 7. 5. 1925 r.

Dowódca 5 p. sap.

Dziakiewicz
pułkownik

„...Oczywiście na chwałę, Braci Żołnierskiej
na dzielność w boju i czystość serca i duszy
w życiu!...”

Z Boga *W*szchemogącego łaski, z *d*obrey, *l*odzi *z*acnych,
*w*oli — rok *P*ańskiego *t*ysiącznego *d*ziewięcsetnego
*d*wdziesiątego *p*iątego, na *d*niw *ó*smym *m*iesiąca *m*aya —
w *s*tarym *r*ynku *g*rodu *K*rakowa, na *m*ieyscu *p*rzysięgi
*N*aczelnika *K*ościuszki, *p*rzez

*N*aydostoinieyszego *P*ana *P*rezydenta
*R*zeczypospolitey

w *o*becności:

*N*ayświętobliwszych *X*ięży *B*iskupów *w*raz z *D*uchowienstwem —
*D*ostoinych *P*anów *S*enatorów i *P*osłów na *S*eym — *D*ostoinych
a *Z*astżonych *G*eneralów *w*raz z *O*ficyerstwem — *D*ostoinego
*P*ana *W*oyewody *K*rakowskiego — *C*zcigodney *R*ady *M*ieyskiej,
*P*rzezacnego *O*bywatelstwa tegoż *g*rodu — *D*zielney *Ż*ołnierskiej
*B*raci *k*rakowskiej — *w*raz z *d*elegacyami *i*nnych *z*ałóg —
*w*rećzenie *c*horągwi *5*-temu *p*ułkowi *S*aperów
*d*okonanem *z*ostało

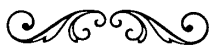

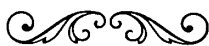
Chorągiew ta jest darem, ufundowanym przez Wielki Przemysł Małopolski i Śląska, za staraniem niestrudzonego Komitetu Sztańdardowego, pod Protektorem YWP. Ministra Spraw Wojskowych Generała Dyw. Sikorskiego Władysława — w osobach Yaśnie Wielmożnych Panów:

Senatora: Lewakowskiego Zygmunta, jako Prezesa;

Posłów: Korfantego Woyciecha, Knothego Bronisława, Inż. Miannowskiego Henryka, Konsula Lewalskiego Antoniego, Wiceprezydenta Rollega Karola, Dowódcy 5 p. Sap. Płk. Dziakiewiczza Włodzimierza, Dyrektora Polaskiego Michała jako sekretarza, Inż. Króla Piotra jako skarbnika, Kpt. Władyki Yana, Kpt. Perki Stan., Por. Chorążego Ludwika, Por. Sabiły Konstantego i Por. Oleszkiewiczza Yana.

*Chorągiew wykonano w pracowniach
Muzeum Przemysłowego w Krakowie*

*Niechay wiedzie do boyy o Całość i Wolność
Oyczyzny Świętej w walce z wrogiem zbroynym
w oręż, zdradę i niłczemność!*

HISTORJA 5 PUŁKU SAPERÓW W ZARYSIE

Na historję pierwszych chwil powstania i działań wojennych 5 p. saperów składają się czyny wchodzących w jego skład: 6 b. sap., 21 górskiego b. sap. i powstałego już w czasie pokojowym 23 baonu saperów. Pierwsze dni powstawania państwowości polskiej zastały w obecnej siedzibie 5 p. sap. (Kraków — Kopiec Kościuszki) zapasowy austriacki baon saperów Nr. 1, którego dowództwo oraz wszelkie agendy przejął od kapitana b. austriackiej armji Bauera, — por., obecnie major Szkolnikowski Józef.

Znaczne zapasy broni, amunicji i sprzętu technicznego pozwoliły na uzbrojenie i szkolenie stosunkowo dość licznie napływających saperów z b. armji austriackiej oraz ochotników,

Mimo braku odpowiednich rozkazów, częściowej demobilizacji żołnierzy b. armji austriackiej oraz uciążliwej służby wartowniczej prędko wytworzył Baon odpowiednie warunki, skierowane na szkolenie i wytworzenie gotowości bojowej nowopowstających kompanji saperów.

Następca mjr. Szkolnikowskiego — kpt. Wolf, po krótkotrwałej, lecz owocnej pracy, odchodzi ze znaczną częścią oficerów i podoficerów do D. O. Gen. Łódź dla formowania 4 B. saperów.

Pomimo znacznego uszczerbku w materiale instruktorskim, następca kpt. Wolfa, mjr. Karnicki, w dniu 17. III. 1919 wyrusza na czele świeżo oznaczonego 5 Baonu saperów w składzie 3 kompanji na odsiecz zagrożonego Lwowa i obronę linii kolejowej Przemyśl — Lwów.

Naogół 5 Baon saperów składał się z czterech kompanji, z nich zaś powstały w następstwie 6 b. sap., 21 b. sap. i 23 b. saperów. Od chwili wyruszenia na front historia Pułku rozpada się na historję poszczególnych baonów, z których 6 i 21 mają swą historję bojową, 23 zaś sformowany był w czasie pokojowym.

21 górski baon saperów powołany został do życia rozkazem M. S. Wojsk. Dep. I. Mob. Org. L. 6415 z dnia 15. I. 1920 r., sformowany zaś dopiero w czasie od 3. III. do 18. IV. 1920 r. w składzie

---

---

dwóch kompanji: pierwotnej 1/5 komp. sap. pod dowództwem por. Matkowskiego i 4/5 pod dtwem kpt. Skóry, d-cą baonu mianowany został kpt. Szkolnikowski.

Kompanje saperskie, wchodzące w skład Baonu bardzo rzadko pracowały razem, częstokroć przez długie okresy czasu nie miały łączności z dowództwem Baonu, dlatego też każda z nich posiada własną swą kartę w historii pułku.

1/5 komp. sap., sformowana w Krakowie w dniu 17. III. 1919 r. pod d-twem por. Matkowskiego, pozostaje do połowy września 1919 r. w Krakowie, gdzie pełni uciążliwą służbę wartowniczą, poświęcając czas wolny od służby na szkolenia bojowe kompanji.

Od 15. IV. 1919 r. do połowy lutego 1920 r. prowadzi roboty leśne oraz buduje baraki w Zaskalu, Jaszczurówce i Zakopanem, dopiero w połowie marca 1920 r. znajdujemy kompanję na froncie w grupie gen. Rybaka. — Z końcem marca 1920 r. zostaje przemianowaną z 1/5 na 1/21 komp. sap.

W połowie kwietnia 1920 r. bierze udział w ofensywie z pod Równego na przyczółek Kijowski, gdzie nawiązuje łączność ze świeżo sformowanym d-twem 21. górskiego baonu saperów.

Podczas ofensywy kijowskiej widzimy kompanję przeważnie przy budowie mostów i naprawie komunikacji.

W dniu 6. V. 1920 r. budowa mostu przez pół kompanji pod d-twem por. Matkowskiego pod wsią Rydnia-Szybież, tegoż dnia buduje drugie pół-kompanji pod d-twem ppor. Tarnawskiego most pod wsią Nowa-Grobla.

Już następnego dnia buduje kompanja wspólnie z kompanją techniczną 1 p. strzelców podhalańskich i 1/2 komp. sap. trzy mosty drogowe przez rzekę Irpień.

Po zajęciu Kijowa przez wojska polskie 1/21 kompanja sap. znajduje tamże krótki odpoczynek, ale już w dniu 14. V. otrzymuje rozkaz odmaszerowania do Darnicy dla ufortyfikowania przyczółka kijowskiego. Prace fortyfikacyjne trwały do pierwszych dni czerwca 1920 roku, przy czym 1/21 komp. sap. odznaczyła się podczas wypadu na Boryspol, gdzie por. Matkowski wysadził osobiście pancerny pociąg bolszewicki.

Podczas odwrotu z pod Kijowa traci 1/21 kompanja łączność z dowództwem Baonu i przydzielana to do grupy pułk. Wróblewskiego, to do kolumny pułk. Aleksandrowicza, cofa się wraz z niemi w ustawicznych walkach poprzez Jabłonkę, Radomysz, Korosteń, naprawiając i wzmacniając po drodze mosty do przewozu ciężkiej artylerji.

Utraciwszy łączność z grupą pułk. Rybaka, pozostaje 1/21 komp. sap. przy d-twie 3 Armji, która używa saperów w miarę potrzeby już to jako piechotę, już to do prac fortyfikacyjnych.

Duże straty kompanji, przemęczenie uciążliwemi walkami i robotami, utrata łączności z taborem powodują niezdolność kompanji do wykonywania robót i akcji na większą skalę.

Dopiero w początkach grudnia 1920 r. udaje się 1/21 kompanji nawiązać łączność z D-twem Baonu, poczem kompanja otrzymuje przydział do grupy fortyfikacyjnej Nr. 6 i pozostaje już na stałe w składzie Baonu.

Sformowana również w połowie marca 1919 r. 4/5 komp. sap., przemianowana w następstwie na 2/21 komp. sap. bierze udział pod dowództwem kapitana Skóry Adama w kampanji ukraińskiej w składzie 4 Dywizji piechoty.

Przeznaczona w początkach września 1919 r. na front północno-wschodni, zajęta jest do połowy marca 1920 r. przy fortyfikacji Wilna w składzie 10 Dyw. piech.

Z końcem marca 1920 r. rozkaz D-twa frontu przerzuca kompanje na front podolski do 9 Dyw. piechoty, gdzie 2/21 komp. sap. bierze wybitny udział w ofensywie na Kalenkowicze i Mozyrz.

Od maja do czerwca 1920 r. komp. w składzie 10 Dyw. piech. krwawi się w ciężkich walkach pod Szarkowszczyzną, Germanowiczami i Głębokiem.

Podczas odwrotu w składzie to 8, to 10 Dywizji piechoty cofa się 2/21 komp. w ustawicznych utarczkach przez Oszmianę, Lidę, Skidel, Białystok, Małkinie, Jabłonę na przyczółek Warszawski, gdzie mimo przemęczenia i dużych strat przystępuje bezzwłocznie do fortyfikacji powierzonych sobie odcinków w grupie pułk. Małachowskiego.

Utrata taboru i wyniszczenie kompanji wskutek dużych strat w ludziach i sprzęcie technicznym powodują wycofanie 2/21 komp. sap. w dniu 25. VIII. 1920 r. do kompanji zapasowej Nr. 5 w Krakowie dla uzupełnienia i reorganizacji.

W pierwszych dniach stycznia 1921 r. otrzymuje kompanja rozkaz odjazdu do Rudy pod Grajewem do grupy fortyfikacyjnej Nr. 6, gdzie wchodzi na stałe w skład Baonu.

3/21 komp. sap. sformowaną była najpóźniej, bo w połowie kwietnia 1920 r. przy Baonie zapasowym Nr. 5 w Krakowie — pod dowództwem por. Ungera Oswalda.

W początkach maja 1920 r. odjeżdża 3/21 komp. sap. dla połączenia się z D-twem Baonu do grupy operacyjnej pułk. Rybaka, skąd skierowaną jest do wsi Wigóroszczyna na przyczółku kijowskim, gdzie przeprowadza pracę fortyfikacyjną wspólnie z 1/21 i 2/7 komp. sap.

W początkach czerwca 1920 r. zakończono pracę fortyfikacyjną nad budową trzech linii obrony przyczółka, poczem 3/21 komp. sap. po wycofaniu się z przyczółka niszczy mosty na Dnieprze.

Podczas odwrotu grupy pułk. Rybaka buduje 3/21 komp. sap. rampy kolejowe na torze koło stacji Borodzianka, poczem w dniu 13. VI. 1920 r. wysadza most na rz. Zdwirzu pod Borodzianką, po chwilowem zaś użyciu jako piechota pod Nową-WSią, wycofuje się do Dubrawki do rezerwy.

Podczas dalszego odwrotu na Owrucz, stacza kompanja ciężką walkę pod wsią Rudnikowem, gdzie niesie skuteczną pomoc grupie, gdyż przerzucana z jednego skrzydła grupy na drugie, przyczynia się wszędzie do odparcia nieprzyjacielskich ataków.

Zachowanie się kompanji dokumentują najlepiej pochwały pułk. Rybaka w rozk. Nr. 24, gdzie zaszczytnie wyróżnia 3/51 komp. sap.

W dalszym odwrocie cofa się 3/21 komp. sap. na Słodin, gdzie buduje mosty na Uborci, a następnie przystępuje do fortyfikacji przyczółka Słodin, zajmując tamże linię placówek.

W związku z przybyciem D-twa I Dywizji górskiej nastąpiła w pierwszych dniach lipca 1920 r. likwidacja grupy płk. Rybaka, D-two Baonu i 3/21 komp. sap. wchodzą w skład I Dyw. gór. i cofają się z nią na linię Prypeci przez Maleszewo, Dawidgródek do Ossowy, niszcząc po drodze mosty, psując drogi, oraz połączenia telefoniczne i telegraficzne.

W Kremnie na Prypeci przystępuje kompanja w dniu 9. VII. 1920 r. do budowy przyczółka, po ukończeniu którego, otrzymawszy rozkaz odwrotu, pali mosty i cofa się w dalszym ciągu, budując po drodze koźłowy most na Strumieniu i promy na Pinie.

Dwutygodniowy prawie postój pozwala na reorganizację kompanji i uzupełnienie braków, poczem w dniu 23. VII. widzimy kompanję jako straż tylną Dywizji w ciężkich walkach podczas odwrotu Dywizji na Janów, Kobryń i Brześć-Litewski.

W dniu 24. VII. 1920 r. pali 3/21 komp. mosty kolejowe i drogowy na Jasioldzie pod ogniem nieprzyjacielskiej artylerji i pancerki, pono-

---

---

sząc duże straty, między innymi padł od kuli karabinowej ppor. Eber-
son Tadeusz.

W ustawicznych wyczerpujących walkach zachowuje 3/21 komp.
wzorową dyscyplinę i pełną zdolność bojową i techniczną.

Po cofnięciu się do Brześcia-Litewskiego, bierze kompanja wybitny
udział w jego obronie, przyczem w kontratakach przy forcie VII, bierze
bolszewikom trzy działa.

Po ostatecznem cofnięciu się na linję Wisły fortyfikuje komp. pozycję
Dywizji na południe od Białostrzeg, oraz buduje most na Wieprzu, przy-
gotowując tem samem natarcie 21 Górskiej Dywizji piechoty.

Panorama Krakowa z Kopca Kościuszki

We flankowem natarciu czterech Dywizji piechoty, kierowanem oso-
biście przez Naczelnego Wodza, przypada Górskiej Dywizji jedno z po-
czytniejszych miejsc: w gwałtownym ataku w dniu 17, 18, 19 VII. 1920 r.
bierze ona Kock i prze nieprzyjaciela w kierunku na Białystok, mając
w pierwszych szeregach 3/21 komp. sap. naprawiającą spalone mosty,
budującą nowe, reperującą drogi i t. p.

Zachowanie 3/21 kompanji uwypukla się najdobitniej podczas akcji
w roku 1920 na Grodno i Lidę, gdzie 3/21 komp. sap. odgrywała bar-
dzo wybitną rolę zwłaszcza w bitwie pod Obuchowiczami, zwyciężki

---

---

wynik której zawdzięcza Dywizja jedynie ofiarnej pracy saperów przy przeprawie posiłków przez Niemen pod Komatowem.

Marsz na Lidę w ustawicznych walkach dał możność 3/21 kompanji wykazać swą sprawność techniczną przez szybkie przygotowanie przepraw i precyzyjnie szybką naprawę dróg i mostów, że wspomnieć tylko most na Kotrze, za który gen. Galica osobiście dziękował saperom — przeprawa na czajkach pod Piaskowiczami, budowa mostu na Oszmiance i w. innych.

Z końcem grudnia odchodzi 3/21 komp. do grupy fortyfikacyjnej Nr. 6, dokąd zdąża i D-two Baonu, łącząc wszystkie rozproszone kompanje.

Po przeprowadzeniu robót odchodzi 21 Baon g. sap. w połowie kwietnia 1921 r. z Białegostoku do D-twa 21 Dywizji. Piech. do Żywca, a w dniu 22. VI. 1921 r. przybywa do Krakowa do 5 pułku saperów, jako jego składowa część.

6 Baon Saperów sformowany został 15. II. 1920 r. Rozk. M. S. Wojsk. L. 6415 z dnia 20. I. 1920 r. z pierwszym dowódcą baonu kpt. Staniewiczem na czele. W skład baonu weszły 1/6 dawna 2/5 komp. saperów pod d-twem por. Ungera, a następnie por. Landau'a, i 2/6, dawniej 3/5 komp. sap. pod d-twem por. Gicali. W lutym 1920 r. sformowaną została 3/5 komp. sap. 1/6 kompanja saperów, powstała w połowie marca 1919 r. i bezwłocznie w składzie 5 baonu saperów rusza na front ukraiński, gdzie w grupie gen. Aleksandrowicza przeprowadza roboty fortyfikacyjne pod Sądową-Wisznią, poczem w grupie gen. Konarzewskiego wykonuje prace minerskie oraz umacnia pozycje pod Ebenau i Wołczuchami. W ustawicznych walkach lub w pracy fortyfikacyjnej bierze 1/6 komp. udział w akcji pod Gródkiem-Jagiellońskim, Kiernicą, Stowczanami, Sokolnikami, w większości wypadków jako straż przednia.

W początkach sierpnia 1919 r. odjeżdża kompanja na front cieszyński, gdzie umacnia pogranicze czeskie do połowy października 1919 r.

W drugiej połowie października odjeżdża 1/6 komp. sap. ze Śląska Cieszyńskiego do Wilna dla przeprowadzenia prac fortyfikacyjnych.

W styczniu 1920 r. zastajemy 1/6 komp. sap. w Tuchowiczach na Białorusi, gdzie prowadzi wyszkolenie, budując w międzyczasie mosty i budując drogi.

W połowie kwietnia 1920 r. otrzymuje 1/6 komp. sap. przydział do 6 Dywizji Piechoty, zapoczątkowany odbudową mostu na Berezynie o długości 834 mtr.

Podczas odwrotu ponosi kompanja duże straty, stanowiąc wspólnie z III Baonem 12. p. p. tylnią straż Dywizji.

Przerzucona w czerwcu 1920 r. wraz z 6 Dywizją Piechoty na Ukrainę stanowi do połowy lipca straż przednią Dywizji, naprawiając po drodze mosty i drogi.

Koszary 6. Baonu Saperów Wola Justowska

Podczas odwrotu Dywizji w ciężkich walkach pod Aleksandrią i Klewaniem ponosi kompanja dotkliwe straty, ginie między innymi ppor. Leszczyński Julian.

W walkach pod Brodami skutecznie odpiera ataki bolszewickie, w walkach tych odznaczył się ppor. Liwski, wysadzając pociąg pancerny bolszewicki.

Wyznaczona wraz z kompanją szturmową 6 Dywizji Piechoty do osłaniania odwrotu przed konną armją Budiennego ponosi 1/6 komp. sap. ciężkie straty, mimo to nie traci zdolności bojowej i skutecznie wspiera wszelkie przedsięwzięcia bojowe 6 Dywizji Piech., używana już to jako piechota, już to do prac minerskich lub umocnień.

We wrześniu i październiku 1920 r. w składzie 12 p. p. jako patrol szturmowe stacza skuteczne utarczki z konną armją Budiennego.

W październiku 1920 r. widzimy kompanję w przedniej straży Dywizji z zadaniem naprawy mostów i komunikacji.

Po zawieszeniu broni zajęta jest kompanja przy eksploatacji terenów pod Staro-Konstantynowem i Tarnopolem, oraz przy fortyfikacji prawego brzegu Złotej-Lipy w składzie grupy inżynieryjnej Nr. III.

W początkach kwietnia 1921 r. wraca 1/6 komp. do Krakowa do 5 p. saperów.

2/6 kompania saperów, powstała z dawnej 3/5, rusza w marcu 1919 r. na front ukraiński i przydzielona do 3 Dyw. Leg. skutecznie broni powierzzonego sobie odcinka w Sądowej-Wiszni, prowadząc w międzyczasie prace fortyfikacyjne naszej linii bojowej.

Wezwana do Domanowej na linii Brześć-Litewski-Baranowicze do podniesienia mostu na Szczarze, wraca niebawem do Sądowej-Wiszni i bierze udział w ofensywie w składzie 3 Dyw. Legjonów, a następnie Grupy pułk. Berbeckiego.

Używana często tak w Sądowej-Wiszni, jak i podczas ofensywy do służby piechoty buduje 2/6 komp. sap. w międzyczasie mosty na Tyśmienicy w Drohobyczu na Stryju oraz fortyfikuje linię obronną na wschód od Stryja.

Po dojściu podczas ofensywy na linię rzeki Zbrucza fortyfikuje 2/6 komp. prawy brzeg Zbrucza, buduje most dla artylerji polowej, umacniając w tymże czasie przyczółek mostowy Husiatyn-Satanów-Szydłowiec.

W końcu października 1919 r. odjeżdża kompanja do Wilna, gdzie zajęta jest przy budowaniu umocnień dookoła miasta Nowej Wilejki, obok Mołodeczna oraz przy budowie kolejki podjazdowej w Tereszyszkach.

W końcu stycznia 1920 r. przydzielona do grupy gen. Lasockiego, a później gen. Rzątkowskiego buduje 2/6 komp. sap. baraki dla I Armji, naprawiając jednocześnie zniszczone mosty i drogi.

Przydzielona w następstwie do 9 Dyw. Piechoty fortyfikuje pozycje dywizji pod Nachowem.

W maju 1920 r. bierze 2/6 komp. sap. chlubny udział w wypadzie na Rzeczycę, gdzie pod ogniem nieprzyjacielskim buduje z dużymi stratami przyczółek mostowy.

Podczas odwrotu z pod Rzeczycy ma 2/6 komp. sap. zadanie zniszczenia mostów oraz linii kolejowej, co uskutecznia mimo bardzo trudnych warunków.

Za dzielne zachowanie się pod Rzeczycą otrzymuje Baon pochwały, a por. Janowczyk Zenon i 15 saperów odznaczonych zostało Krzyżami

---

Walecznych. Biorąc ciągły udział w przedsięwzięciach bojowych 6 Dyw. Piech., D-two 6 baonu i 2/6 komp. sap. dopiero w końcu maja 1921 r. wchodzi w skład 5 p. saperów.

Rozkaz M. S. Wojsk. Oddz. I. Szt. Gen. L. 7600 z dnia 22. VIII. 1921 r. sformowany został 23 Baon saperów, w skład którego weszły 3/6 komp. saperów jako 1/23 i 3/21 jako 2/23 kompanja saperów.

Nie posiadając własnej historii wojennej ma jednak 23 Baon ładną kartę, a mianowicie udział w obejmowaniu Górnego Śląska w dniu 20. VI. 1922 r.

Piechota na kładce na Rychówkach, zbudowanej przez 5 p. sap.

Wzruszające momenty przyjęcia wojska polskiego przez Górnoszlązaków, związały na zawsze wszystkich oficerów i szeregowych Baonu nierozzerwalnymi węzłami z Górnym Śląskiem, przepelniając ich serca gotowością poniesienia wszelkich ofiar dla obrony Górnego Śląska i jego mieszkańców od buty oręża pruskiego.

Podczas gdy kompanje saperskie pierwotnego 5 Baonu saperów krwawiły się w ciężkich bojach z ukraińcami, w Krakowie powstała w roku 1919 „kompanja zapasowa saperów Nr. 5“ późniejszy „Baon

---

---

zapasowy saperów Nr. 5“, który pod kolejnym dowództwem kpt. Liszki, Kruszelnickiego, Szkolnikowskiego i Czyżeka wyęczał wszystkie siły, by zasilic w ludzi i sprzct walczące w polu kompanje saperskie.

Po powrocie wszystkich formacji do Pułku, Rozk. M. S. Wojsk. L. 758/21 r., Dep. II, Sekcja Inż. i Sap. z dnia 15. III. 1921, został utworzony w dniu 9. VI. 1921 r. 5 pułk saperów z pierwszym dowódcą ppułk. Foglem Janem na czele, który pozostał na tym stanowisku do 20. II. 1922 r., ustępując miejsca pułk. Rustowskiemu Norbertowi, tenże z kolei oddał dowództwo pułku obecnemu dowódcy pułk. Dziakiewiczowi Włodzimierzowi.

Historja pokojowych czasów pułku obfituje w różne momenty o nie-mniejszej doniosłości, jak wojenne przeżycia i pełne chwały czyny, że wspomnę tylko o udziale saperów podczas powodzi i obronie mostów w roku 1922 i 1924, o gaszeniu pożarów leśnych w roku 1921 i 1923, o obronie kopalni „Saturna“ i innych na Górnym Śląsku przed zalewem w r. 1924, prace w Zakopanem nad odskocznia, schroniskiem i wiele innych fragmentów i przeżyć, przysparzających Pułkowi sławy i ogólnego uznania.

R Z E C Z Y C A

Po przeprowadzeniu robót fortyfikacyjnych w Nachowie na Polesiu, bierze 2/6 komp. sap. udział w wypadzie na Rzeczyca, posuwając się dwoma drogami: jeden pluton przez Nachów - Chojniki, Rzeczyca, reszta kompanji wzdłuż toru Wasilewicz - Rzeczyca.

W dniu 7. V. 1920 r. Rzeczyca wpadła w nasze ręce i 2/6 komp. sap. bezzwłocznie przystąpiła do budowy przyczółka mostowego, rozległego na 8 klm., ustawicznie niepokojona to przez wypadki bolszewickie, to przez ogień artyleryjski i bomby lotników.

W pierwszych dniach czerwca przyczółek był gotów i 2/6 komp. skutecznie wspomagała naszą piechotę przy odpieraniu nieprzyjacielskich ataków, skierowanych w różne punkty fortyfikacji, lecz bezskutecznych.

Ogólna sytuacja bojowa spowodowała wydanie przez D-two Armji rozkazu wycofania się z przyczółka Rzeczyca, ze względu na ogólną sytuację bojową, 2/6 komp. saperów otrzymała rozkaz wysadzenia 2 mostów, leżących na Dnieprze, przez które przechodziła dwutorowa linja kolejowa, prowadząca z Homla przez Rzeczyca na Brześć Litewski.

Po opuszczeniu pozycji i przejściu mostów przez piechotę przystąpiła 2/6 komp. sap. do minowania mostów.

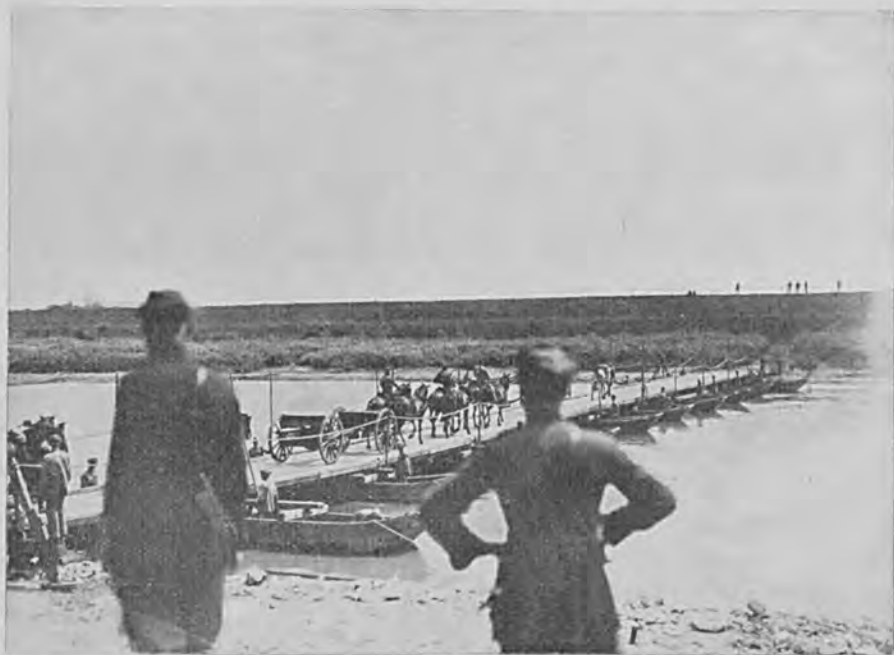

Nieprzyjaciel wyczerpał wszystkie siły, by przeszkodzić wysadzeniu mostów, przez silny ogień artyleryjski i bomby lotników, a nawet przez kontrataki własnej piechoty.

Mimo poważnych strat podminowanie zostało dokonane, i w dniu 18. VI. 1920 r. oba mosty zostały wysadzone.

Wysadzenie mostów pokrzyżowało ofenzywne zamiary nieprzyjaciela i pozwoliło naszym oddziałom spokojnie wycofać się a nawet w następstwie zadać nieprzyjacielowi poważne straty przy sforsowaniu Dniepru.

Artylerja na moście pontonowym, zbudowanym przez 5 p. sap.

Energja i wola oficerów, odwaga i hart saperów zapanowały nad nerwami, i mimo uciążliwej pracy w ciągłym niebezpieczeństwie utraty życia, jeżeli nie od pocisków nieprzyjacielskich, to od wybuchu własnej amunicji wybuchowej — zadanie było wykonane bez zarzutu.

W nagrodę za odwagę por. Gicala, ppor. Jaworczyk, ppor. Kozłowski oraz 15 saperów zostało odznaczonych krzyżem walecznych poraż pierwszy.

Rozk. M. S. Wojsk. Nr. 3, z dnia 1. III. 1922 r.

BRZEŚĆ LITEWSKI

Dnia 31. VII. 1920 r. w ustawicznych walkach osiąga 3/21 komp. sap. pod d-twem por. Podlasieckiego Brześć Litewski, gdzie zajmuje fort Nr. IV. przy Pugaczewo, wytrzymałszy tam z dużymi stratami całodzienne ostrzeliwanie artyleryjskie, pracuje w miarę możności nad umacnianiem własnych linii oraz nad budową kładki na Muchawcu.

Podczas wieczornego ataku bolszewickiego staje kompanja na południowym moście i, przygotowawszy go do spalenia, niszczy w dniu 1. VIII. 1920 r., poczem zdąża do Białej dla umocnienia tyłów.

W dniu 4. VIII. 1920 r. wykonyuje 3/21 komp. sap. wspólnie z pancerką „Danuta“ udany wypad i mimo dotkliwych strat zajmuje pozycję w Kobylanach i Polatyczach, zadając nieprzyjacielowi duże straty.

W dniu 5. VIII. 1920 r. bierze kompanja udział w natarciu na całym froncie Brześcia Litewskiego w kierunku na Kobylany, szosę brzeską, fort VII. i most północny.

Z przydzielonymi 2. c. k. m. atakuje nieprzyjaciela wspólnie z pociągiem pancernym „Danuta“ i w upartej walce wyrzuca go ze stanowiska, biorąc do niewoli licznych jeńców i 3 działa.

Ogólne zmęczenie i poważne straty nie przeszkadzają jednak kompanji tego samego dnia pod osłoną 6 komp. 1 p. sap. podhal. do obsadzenia i przygotowania do spalenia północnego mostu, co zostaje uskutecznione wieczorem.

Dnia 6. VIII. 1920 r. o świcie atakują bolszewicy przeważającymi siłami i przy silnym poparciu artylerji 3/21 komp. sap., zmuszając ją na razie do cofnięcia się na linje fortu VII., skąd jednak saperzy wspianym kontratakami odrzucają nieprzyjaciela i stają ponownie przy moście.

Odparszy o godz. 11-ej ponowny atak bolszewicki, otrzymuje 3/21 komp. sap. rozkaz cofnięcia się do Kobylan, co uskutecznia w największym porządku, podpalając po drodze dwa drewniane mosty.

K O M A Ł Ó W

Podczas akcji 21 Górskiej Dyw. na Grodno, przypadło 3/21 komp. sap. poważne zadanie, decydujące o powodzeniu akcji.

W planie operacyjnym Dyw. przewidzianem było między innymi sforsowanie Niemna pod Komałowem.

D-ca 3/21 komp. sap. por. Unger po przeprowadzeniu w nocy dnia 25. VII. 1920 r. wywiadu zameldował na naradzie w II. Brygadzie Górskiej, że przeprawa może mieć miejsce poniżej mostu, uszkodzonego przez bolszewików, oraz że prawy brzeg Niemna jest pilnie strzeżony przez bolszewickie placówki, które nie zachowują jednak należytej ostrożności.

Dnia 26. IX. 1920 r. o godz. 1 w nocy spuszczone w ciszy na wodę pontony i 3/21 komp. sap. przepawiła 60 ludzi i 2 c. k. m. z 4 p. s. p., a następnie i cały baon 4. p. s. p., który, nie natrafiając na razie na opór, ruszył w pościgu za nieprzyjacielem aż pod wieś Obuchowicze, gdzie spotkał się z atakiem przeważających sił bolszewickich.

Nieprzyjacielowi chodziło o utrzymanie w posiadaniu bardzo ważnych dla niego linii kolejowych i szosy na Skidel, ściągawszy więc wszystkie rozporządzalne siły, ruszyli bolszewicy do gwałtownego natarcia.

Walka przybrała dla Baonu charakter niepomyślny, tak że d-ca Baonu z częścią strzelców dostał się do niewoli.

Saperzy zdwoili swe wysiłki i, przepawiając raz po raz z jaknajwiększym pośpiechem po 60 ludzi, zdołali w ciągu 3 godzin przepawić cały 4 p. s. p., a następnie i 3 p. s. p., który o godz. 9-ej był już na drugiej stronie.

Dzięki precyzyjnie szybkiej przeprawie wynik bitwy pod Obuchowiczami zmienił się zasadniczo: przybywające posiłki zatrzymały napór nieprzyjaciela, a potem, przełamawszy jego rozpaczliwy opór, zmusiły bolszewików do bezładnej ucieczki, podczas której nie tylko oddbito wszystkich wziętych do niewoli strzelców 4 p. s. p., ale zabrano parę tysięcy bolszewików, w czym komp. 6 Baonu saperów bolszewickich oraz masę koni i sprzętu technicznego.

Zaznaczyć należy, że przeprawa była bardzo utrudniona, gdyż należało przewozić równocześnie rannych z prawego na lewy brzeg.

Po bitwie, posługując się wziętymi do niewoli saperami bolszewickimi, przepawiono przy pomocy promu cały sprzęt brygady i ruszono w pogoń za bolszewikami.

WAŻNIEJSZE DATY ORGANIZACYJNE PUŁKU

- 1) Sformowanie w dniu 16. XI. 1918 „Bataljonu uzupełniającego zapasowego w Krakowie“. Rozkazem Komendy m. Krakowa L. 14.
- 2) 16. II. 1919 r. przemianowanie „bataljonu uzupełniającego saperów“ na „Kompanję zapasową saperów Nr. 5“.

-
-
- 3) 17. III. 1919 r. Odejście sformowanego rozk. Nacz. D-twa Szt. gen. L. 975/IV. 1919 r. 5 baonu saperów w sile 3 kompanji na front ukraiński.
  - 4) Sformowanie rozkazem M. S. Wojsk. Dep. I. Org. L. 6415/org. z dnia 15. I. 1920 r. 6 Baonu saperów w dniu 15. II. 1920 r. i 21 Górsk. Baonu saperów od 3. III. 1920 r., 18. IV. 1920 r.
  - 5) 25. I. 1921 r. Utworzenie „Kadry Baonu zapasowego saperów NV, rozk. M. S. Wojsk. Oddz. I. Szt. L. 24546, z dnia 16. II. 1920 r. oraz rozk. D. O. K. V. O. I. Szt. L. 136, z dnia 11. I. 1921 r.
  - 6) 7. II. 1921 r. Przemianowanie „Kadry“ na „Baon zapasowy saperów NV, rozk. M. S. Wojsk. O. I. Szt. Gen. L. 15101/org. oraz L. 4791/org., z dnia 26. XI. 1921 r.
  - 7) 22. V. 1921 r. powrót do Krakowa do 5 Pułu sap. — 6 Baonu saperów.
  - 8) 21. IV. 1921 r. Powrót do 5 Pułku sap. — 21 Górsk. Baonu sap.
  - 9) 9. VI. 1921 r. Sformowanie 5 p. saperów, rozk. M. S. Wojsk. Dep. I. Org. Szt.
  - 10) Sformowanie z 3/6 i 3/21 komp. sap. — 23 Baonu sap., rozk. M. S. Wojsk. O. I. Szt. Gen. L. 7600 Org. z dnia 22. VIII. 1921 oraz rozk. szef. Inż. J. S. I. S. D. O. K. V. w Krakowie. L. 933/ z dnia 5. X. 1920 r.
  - 11) 18. VI. 1922 r. odjazd 23 Baonu na Śląsk Górny.
  - 12) 28. IX. 1922 r. powrót 23. Baonu sap. do 5 p. saperów.
  - 13) 8. V. 25. pierwsze święto pułkowe — poświęcenie i wręczenie sztandaru.

KARTKI Z ŻYCIA WEWNĘTRZNEGO

5 PUŁKU SAPERÓW

Wzrosty wojenne i wysiłki nad wyszkoleniem i osiągnięciem gotowości bojowej oddziałów saperских w latach 1918 — 1920 nie pozwoliły na wytworzenie szerszej fali życia kulturalnego i sportowego; dopiero od chwili powrotu do pułku wszystkich formacji saperских w drugiej połowie 1921 r. datuje się wytężona praca nad wytworzeniem warunków, sprzyjających rozwojowi sportu i życia kulturalnego.

W końcu 1921 r. powstają dwie spółdzielnie żołnierskie — jedna 6 b. sap. na Woli Justowskiej, druga 21 b. sap. na Kopcu Kościuszki, które, w miarę zwiększania swych funduszy, zaczynają ogarniać swemi wpływami sferę rozrywek żołnierskich, organizując zabawy żołnierskie i popierając finansowo wszystkie przedsięwzięcia pułku czy to natury sportowej, czy kulturalnej.

W tem miejscu należy podkreślić nadzwyczaj żywą i owocną działalność por. Świątkowskiego Antoniego, który dzięki wrodzonym swym zdolnościom gospodarczym nie tylko przetrwał ciężkie kryzysy r. 1921 i 1922, ale oddał nieocenione usługi 6 baonowi saperów, utrzymując na Woli Justowskiej ze skromnych dochodów spółdzielni koło sportowe, czytelnię i bibliotekę żołnierską, organizując zabawy i przedstawienia żołnierskie i t. p.

Oficerowie 5 p. sap. zgrupowali się w szczupłej i rozporządzającej bardzo skromnymi środkami „Jadalni Oficerskiej 5 p. sap.“, która jednak, rozwijając się szybko, przetrworzyła się w październiku 1922 r. w „Klub Oficerski 5 p. sap.“.

W krótkim stosunkowo czasie, dzięki ofiarnej pracy kierowników i członków, klub znacznie rozszerzył zakres swej pierwotnej działalności obejmując dzisiaj, oprócz jadalni oficerskiej, bibliotekę, czytelnię oficerską i koło wiedzy wojskowej.

Dość rozległe grunty, leżące dokoła Kopca Kościuszki, wydzierżawione początkowo osobom cywilnym, wróciły powoli do „Klubu Oficer-

---

---

skiego 5 p. sap.“, który wyłonił z siebie specjalną komisję, zajmującą się uprawą gruntów i czerpiącą z tego dochody, przeznaczone na potrzeby klubu. Uroczne położenie Kopca Kościuszki samo nasunęło myśl wzbogacenia jego podnóży szeregiem kwiatnych rabatów i klombów, co rokrocznie przysparza Kopcowi Kościuszki i jego garnizonowi miłych gości, chętnie spędzających, zwłaszcza dni świąteczne, na łonie pięknej przyrody.

Posiadanie własnego placu ćwiczeń wodnych na Wiśle nasunęło w 1923 r. myśl stworzenia plaży oficerskiej 5 p. sap., co bezzwłocznie, przy nakładzie znacznych funduszy i pracy, wykonała specjalna podkomisja Klub.-Ofic., otwierając jednocześnie wstęp dla osób cywilnych.

Trzeci rok istnienia plaży pozwala śmiało sądzić, że instytucja ta stanowiła dużą potrzebę nawet dla miasta, gdyż frekwencja na plaży w r. 1924 spowodowała potrzebę stworzenia komunikacji autobusowej, co uskutecznił z wielką życzliwością i bez zastrzeżeń 2 p. lotniczy, za co mu na tem miejscu składa Klub Oficerski 5 p. saperów serdeczne podziękowanie.

Nie można pominąć jeszcze jednej ważnej agendy Klubu Ofic., a mianowicie gospodarki wozowej, która, znakomicie zorganizowana, ułatwia dostęp na Kopiec Kościuszki, częstokroć bardzo przykry, zwłaszcza na jesieni i podczas roztopów wiosennych.

W końcu 1922 r., dzięki wyteżonej pracy d-cy 3/21 komp. saperów, por. Janowczyka, została stworzona sekcja teatralna, złożona przeważnie z saperów 5 p. sap. oraz paru osób cywilnych.

Sekcja ta żwawo zabrała się do pracy i w ciągu dwu lat dała do 20 przedstawień, połączonych z zabawami żołnierskimi, ściągającymi najbliższych sąsiadów Kopca ze Zwierzyńca i Dębnik. Odegrano: „Królową Przedmieścia“, „Antek Kamaszek“, „Chrapanie z rozkazu“, „X. Pawilon“, w dniu 13. IX. 1924 „Pan Prezydent w kłopotcie“, 15. X. 1924 r. „Miecz Damoklesa“, 6. XII. 1924 r., „Prządka pod Krzyżem“, 25/II, 1925 r. „Zrękowiny u Drzymały“.

Zebranie dostatecznych funduszy z przedstawień oraz ofiarowanie przez d-cę pułku jednej z sal w koszarach na Kopcu Kościuszki, pozwoliło na zbudowanie w 1924 r. specjalnej sceny, wymalowanej dość efektownie, kurtyny oraz skonstruowanie we własnym zakresie dekoracji i tym podobnych teatralnych akcesorji.

W pracy nad rozbudową teatru wyróżnili się: znakomity dekorator i wykonawca prac artystycznych, podchorąży Łatko oraz reżyser a jednocześnie deklamator - monologista, st. sap. Isaak.

Wyteżona praca na innych polach oraz brak czasu, poświęconego w głównej mierze na szkolenie i urządzenie wewnętrzne koszar, spowodowały, że sport rozwinął się w 5 p. sap. bardzo późno, bo dopiero w 1923 r., jednak zdwojone starania oficerów oraz wola i ambicja saperów sprawiły, że i na tym polu w r. 1924 poczyniono znakomite postępy z wprost imponującymi wynikami zwłaszcza w lekkiej atletyce.

Dowodem tego są wyniki wyczynów sportowych na zawodach saperskich w Warszawie w dniu od 17—21 września 1924 r.:

- 1) bieg płaski 100 m. 3 miejsce sap. Ziffer
- 2) „ „ 400 „ 2 „ „ Chrzanowski
- 3) „ „ 1500 „ 1 „ „ Ziffer
- 4) „ z płótkami 110 „ 3 „ „ Chrzanowski
- 5) „ płaski 5000 „ 1 „ „ Sałek
- 6) „ sztafet. 4 x 100 „ 1 „ 5 p. sap. w składzie sap. Chrzanowski, sap. Jarmułowicz, plut. Szyłko i sap. Ziffer
- 7) jazda precyzyjna puchówką 3 miejsce st. sierż. Jagła
- 8) marsz 12 km. z obciążeniem bojowym 4 miejsce kapr. Dobko
- 9) chód atletyczny 4 km. 2 miejsce plut. Niemiec
- 10) pchnięcie kulą 4 miejsce sap. Bill
- 11) skok wzwyż 4 „ por. Mondzelewski
- 12) pięciobój saperski 4 miejsce sap. Jaszczenko
- 13) w piłce nożnej uległ 2 p. sap. tylko 8 p. sap. w stosunku 2 : 1.

Jeszcze więcej znamienne są wyniki zawodów O. Korp. V.

- 1) pięciobój atletyczny 1 miejsce sap. Ziffer
- 2) bieg płaski 800 m. 1 „ „ Ziffer
- „ „ 800 „ 3 „ „ Sałek
- 3) „ „ 1500 „ 1 „ „ Ziffer
- „ „ 1500 „ 2 „ „ Sałek
- 4) „ z płótkami 110 m 1 „ „ Ziffer
- 5) skok w dal 3 „ „ Ziffer
- 6) „ wzwyż 3 „ „ Chapek
- 7) rzut kulą 3 „ „ Bill
- 8) bieg szturmowy 3 „ kapr. Baban, sap. Pniak, sap. Mazur, sap. Adwentowski
- 9) pływanie 1500 m. 1 „ sap. Jaszczenko
- „ 1500 m. 2 „ „ Janson

W biegu na przełaj na zawodach lekkoatletycznych K. O. Z. L. A. w dniu 28. IX. 1924 r. zdobywają dwa pierwsze miejsca sap. Ziffer i sap. Sałek.

W biegu na 10 km. podczas zawodów o mistrzostwo lekkoatletyczne Polski w Warszawie (7. IX. 1924 r.) zdobywa sap. Sałek 3 miejsce, a w zawodach na 5 km. w r. 1925 w Katowicach wywalcza sobie 2 miejsce.

Wyniki powyższe dają nadzieję, iż wyczyny sportowe 5 p. sap. w latach następnych osiągną jeszcze lepsze wyniki i przyczynią pułkowi jeszcze więcej uznania.

Zorganizowana w dniu 1. V. 1924 świetlica i jadalnia podoficerska skupiła obecnie dookoła siebie wszystkich podoficerów pułku, którzy w stosunkowo bardzo krótkim czasie zdołali nietylko dostatecznie zaopatrzyć inwentarz jadalni ale i postarać się o stworzenie biblioteki i czytelnicy podoficerskiej. Posiadane w świetlicy gry i zabawy towarzyskie pozwalają podoficerom na miłe spędzanie czasu poza służbą.

Ostatnią i najmiłą zdobyczą pułku jest orkiestra 5 p. sap., która dzięki niestrudzonym staraniom i zabiegom d-cy pułku pułkownika Dzia-kiewicza została utworzona w początkach r. 1925. Wytężona praca referenta muzycznego pułku por. Oleszkiewicza oraz kapelmistrza sierżanta Węgrzynowskiego zarówno jak i zapal orkiestry sprawiły, że w krótkim czasie orkiestra poczyniła takie postępy, że nie tylko uprzyjemniła znoje służby, ale się nawet bodźcem i podniętą do dalszych wysiłków w pracy nad podniesieniem intelektualnego i kulturalnego poziomu pułku.

LISTA

POLEGŁYCH ŻOŁNIERZY 5 PUŁKU SAPERÓW

1. ppor. Chruby, 9. II. 1920 Tuchowicze 6 B. sap.
2. ppor. Leszczyński Julian, 5. VII. 1920 pod Klewaniem 2/6 komp. sap.
3. ppor. Ebersson Tadeusz, 24. VII. 1920 most kol. na Pinie pod Piskim 1/6 komp. sap.
4. ppor. Wiśniewski Ludwik, VI. 1921 III. powst. Ślązkie 21 B. sap.
5. sier. szt. Hoffman Edmund, 26. VI. 1919 utonął w Dniestrze pod Jezupolem 4/5 = 2/21 komp. sap.
6. sap. Banaś Ignacy, 26. VI. 1919 utonął w Dniestrze pod Jezupolem 4/5 = 2/21 komp. sap.
7. sap. Ryszawy Józef, 26. VI. 1919 utonął w Dniestrze pod Jezupolem 4/5 = 2/21 komp. sap.
8. st. sap. Bierzyk Piotr, 26. VI. 1919 utonął w Dniestrze pod Jezupolem 4/5 = 2/21 komp. sap.

-
-
9. sap. Romański Tomasz, 26. VI. 1919 utonął w Dniestrze pod Jezupolem 4/5 = 2/21 komp. sap.
10. „ Szczur Franciszek, 26. VI. 1919 utonął w Dniestrze pod Jezupolem 4/5 = 2/21 komp. sap.
11. „ Szawek Jan, 26. VI. 1919 utonął w Dniestrze pod Jezupolem 4/5 = 2/21 komp. sap.
12. „ Chmurzewski Teofil, 27. V. 1920 pod Baranowiczami 2/6 komp. sap.
13. „ Śliwa, 27. V. 1920 pod Baranowiczami 2/6 komp. sap.
14. „ Rychwiński Stan., 4. VI. 1920 pod Kwężycami 2/6 komp. sap.
15. „ Krasowski Stanisław, 14. VI. 1920 pod Mostyszami 2/6 komp. sap.
16. „ Szczęsny Franciszek, 17. VI. 1920 pod Hardybwą 2/6 komp. sap.
17. „ Nieznanego nazwiska, 19. VI. 1920 Rzeczyca 1/6 komp. sap.
18. „ „ „ 19. VI. 1920 Rzeczyca 1/6 komp. sap.
19. „ „ „ 19. VI. 1920 Rzeczyca 1/6 komp. sap.
20. „ „ „ 19. VI. 1920 Rzeczyca 1/6 komp. sap.
21. „ „ „ 19. VI. 1920 Rzeczyca 1/6 komp. sap.
22. „ „ „ 5. VIII. 1920 Brześć-Lit. 3/21 komp. sap.
23. „ „ „ 5. VIII. 1920 Brześć-Lit. 3/21 komp. sap.
24. kapral Natorud, 5. VII. 1920 Klewań 1/6 komp. sap.
25. sap. Pietrucha, 5. VII. 1920 Klewań 1/6 komp. sap.
26. „ Hładoń, 9. VII. 1920 Aleksandrja 1/6 komp. sap.
27. „ Kocka, 9. VII. 1920 Alekaandrja 1/6 komp. sap.
28. „ Beskun, 9. VII. 1920 Aleksandrja 1/6 komp. sap.
29. „ Nieznanego nazwiska, 5. VIII. 1920 Pińsk 3/21 komp. sap.
30. „ „ „ 5. VIII. 1920 Pińsk 3/21 komp. sap.
31. „ „ „ 5. VIII. 1920 Pińsk 3/21 komp. sap.
32. „ „ „ 5. VIII. 1920 Pińsk 3/21 komp. sap.
33. „ „ „ 14. VIII. 1920 Żułtańce 1/6 komp. sap.
34. „ „ „ 14. VIII. 1920 Żułtańce 1/6 komp. sap.

LISTA ODZNACZONYCH KRZYŻEM „VIRTUTI MILITARI“

1. gen. bryg. Marjański Walerjan	Krzyż. „Virt. Milit.“ V. klasy
2. pułk. Rustowski Norbert	„ „ „ V. „
3. „ Wilczyński Józef Konstanty	„ „ „ V. „

---

4. ppułk.	Landau Ignacy	Krzyż. „Virt. Milit.“	V. klasy
5. „	Miniewski Stanisław	„ „ „	V. „
6. mjr.	Skóra Adam	„ „ „	V. „
7. kpt.	Perko Stanisław	„ „ „	V. „
8. „	Władyka Jan	„ „ „	V. „
9. „	Bianchi Leon	„ „ „	V. „
10. kpt. rez.	Unger Oswald	„ „ „	V. „
11. kpt.	Szpil Władysław	„ „ „	V. „
12. kapr. rez.	Nawrocki Jan	„ „ „	V. „

**LISTA
ODZNACZONYCH KRZYŻEM SREBRNYM ZASŁUGI**

1. por.	Janowczyk Zenon,	Krzyż srebrny zasługi
2. „	Koźmiński Stanisław	„ „ „
3. „	Mondzelewski Jan	„ „ „
4. „	Stych Franciszek	„ „ „

**LISTA
ODZNACZONYCH BRONZOWYM KRZYŻEM ZASŁUGI**

1. sierżant	Filipek Michał,	Krzyż brązowy zasługi
2. szt. sier.	Jagła Stanisław	„ „ „
3. pluton.	Niemiec Henryk	„ „ „
4. szt. sier.	Tarnawski Ignacy	„ „ „

**LISTA
ODZNACZONYCH „MEDAILE DE LA VICTOIRE“**

1. por.	Janowczyk Zenon,	Medaille De la Victoire.

**LISTA
ODZNACZONYCH „CROIX DE GUERRE“**

1. por. rez.	Karolewski Franciszek,	Croix de guerre.

GÓRNOŚLĄSKA WSTĘGA WALECZNOŚCI I. KLASY

1. por.	Helcman Jan,	Górnośląska Wstęga Waleczności I. Klasy				
2. „	Iwański Stefan	„	„	„	„	„
3. „	Nalepka Józef	„	„	„	„	„
4. kpr. rez.	Nawrocki Jan	„	„	„	„	„

LISTA

ODZNACZONYCH KRZYŻEM WALECZNYCH

1. Gen. bryg.	Marjański Walerjan,	Krzyżem Walecznych	4	razy
2. pułk.	Dziakiewicz Włodzimierz	„	4	„
3. „	Rustowski Norbert	„	3	„
4. „	Wilczyński Józef Konstanty	„	4	„
5. ppułk.	Landau Ignacy	„	1	„
6. „	Miniewski Stanisław	„	3	„
7. major	Czarnecki Karol	„	2	„
8. „	Czyżek Bronisław	„	1	raz
9. „	Hojarski Stefan	„	1	„
10. „	Siwiec Bolesław	„	1	„
11. „	Steifer Marjan Jan	„	1	„
12. „	Skóra Adam	„	1	„
13. „	Szkolnikowski Józef	„	1	„
14. kpt.	Bianchi Leon	„	4	„
15. „	Groele Zdzisław	„	1	„
16. „	Jania Kazimierz	„	1	„
17. „	Kuncewicz Władysław	„	1	„
18. „	Krzywiec Wincenty	„	1	„
19. „	Michniewicz Władysław	„	1	„
20. „	Pecha Antoni	„	1	„
21. „	Perko Stanisław	„	3	„
22. „	Szpil Władysław	„	1	„
23. „	Unger Oswald	„	1	„
24. „	Władyka Jan	„	1	„
25. por.	Helcman Jan	„	2	„
26. „	Iwański Stefan	„	1	„
27. „	Janowczyk Zenon	„	2	„
28. por. rez.	Kociński Henryk	„	1	„

29.	por.	Liwski Jerzy	Krzyżem Walecznych	1	raz
30.	„	Majewski Karol	„	2	„
31.	„	Oleszkiewicz Jan	„	2	„
32.	„	Tarnawski Włodzimierz	„	2	„
33.	por. rez.	Zaręba Tadeusz	„	1	„
34.	ppor. rez.	Osiński Tadeusz	„	1	„
35.	st. sierż.	Iwanicki Władysław	„	1	„
36.	„	Kępiński Adam	„	1	„
37.	„	Królik Feliks	„	1	„
38.	sierz.	Banaś Jan	„	2	„
39.	„	Cwojna Franciszek	„	1	„
40.	„	Dobosz Józef	„	1	„
41.	plut.	Badura Jan	„	1	„
42.	„	Dziadurski Stefan	„	1	„
43.	„	Goczał Władysław	„	1	„
44.	„	Iwanów Aleksander	„	1	„
45.	„	Jeleński Bolesław	„	1	„
46.	„	Korzeniak Stanisław	„	1	„
47.	„	Krawczyk Stanisław	„	1	„
48.	„	Marchewczyk Andrzej	„	1	„
49.	„	Nalepka Józef	„	1	„
50.	„	Ozdoba Jan	„	1	„
51.	„	Reszkiewicz Stanisław	„	1	„
52.	„	Subczak Jan	„	1	„
53.	kapr.	Banachowicz Wojciech	„	1	„
54.	„	Bober Kazimierz	„	1	„
55.	„	Bąkowski Mieczysław	„	1	„
56.	„	Guja Jan	„	1	„
57.	„	Kulik Jan	„	1	„
58.	„	Kurdziel Jan	„	1	„
59.	„	Materna Józef	„	1	„
60.	„	Nawrocki Jan	„	1	„
61.	„	Nitkowski Władysław	„	1	„
62.	„	Szacho Aleksander	„	1	„
63.	„	Tajf Józef	„	1	„
64.	„	Walas Józef	„	1	„
65.	„	Zamiały Szmul	„	1	„
66.	„	Zwoliński Stanisław	„	1	„
67.	„	Zwierzyński Józef	„	1	„

68.	st. saper	Elsner Feliks	Krzyżem Walecznych	1	raz
69.	„	Jamrozik Władysław	„	1	„
70.	„	Jaszczon Tomasz	„	1	„
71.	„	Kaczółka Michał	„	1	„
72.	„	Kawlik Józef	„	1	„
73.	„	Koziół Antoni	„	1	„
74.	„	Kucik Jan	„	1	„
75.	„	Król Tomasz	„	1	„
76.	„	Kwapisz Józef	„	1	„
77.	„	Mróz Władysław	„	1	„
78.	„	Mrzygłód Tomasz	„	1	„
79.	„	Orlicki Jan	„	1	„
80.	saper	Antoniak Wojciech	„	1	„
81.	„	Burdyl Władysław	„	1	„
82.	„	Czerwiński Piotr	„	1	„
83.	„	Kumor Piotr	„	1	„
84.	„	Lataszek Wincenty	„	1	„
85.	„	Libuszewski Wojciech	„	1	„
86.	„	Mika Wojciech	„	1	„
87.	„	Nowota Mikołaj	„	1	„
88.	„	Seredy Antoni	„	1	„

STAN

PERSONALNY OFICERÓW 5 P. SAP. W DN. 8. V. 1925 R.

SZTAB PUŁKU:

1. pułk.	Dziakiewicz-Dołęga Włodzimierz	Dowódca pułku.
2. major	Liszka Otto	Zastępca dowódcy pułku
3. kpt.	Pecha Antoni	Adjutant pułku
4. „	Milbrat Alfred	Kwatermistrz
5. „	Koziół Józef IV.	Oficer administr.
6. „	Dobrowolski Kazimierz	Oficer ewidenc. pers.
7. kpt.rez.	Gedl Edward	Naczelnny lekarz 5 p. sap.
8. por.	Zakrzewski Stefan	D-ca drużyny d-cy pułku
9. „	Huber Artur	Oficer materiałowy
10. Chor.	Kosturek Franciszek	Rusznikarz
11. por.	Zambelli Stanisław	Oficer płatnik

12. por.	Świadkowski Antoni	oficer żywnościowy
13. „	Chojnacki Czesław I.	Składy i Warsztaty 5 p. sap.
14. chor.	Roman Gerard	„ „ „
15. „	Markiewicz Franciszek	„ „ „

6 BAON SAPERÓW:

1. kpt.	Perko Stanisław	Dowódca 6 Baonu sap.
2. „	Różecki Stanisław Antoni	Adjutant „ „
3. „	Jania Kazimierz	Dowódca 1/6 komp. sap.
4. por.	Pasek Mieczysław	Oficer 1/6 komp. sap.
5. „	Stych Franciszek	„ 1/6 „ „
6. „	Chlebowski Tadeusz Leon	„ 1/6 „ „
7. „	Mondzelewski Jan	Dowódca 2/6 komp. sap.
8. „	Kozmiński Stanisław	Oficer 2/6 „ „
9. „	Szatrowski Ludwik	„ 2/6 „ „
10. chor.	Pietruszczak Józef	„ 2/6 „ „
11. por.	Hupa Jan	Dowódca 3/6 komp. sap.
12. „	Ziętkiewicz Stanisław	Oficer 3/6 „ „

21 GÓRSKI BAON SAPERÓW:

1. kpt.	Władyka Jan	Dowódca 21 Baonu sap.
2. „	Bianchi Leon	Adjutant 21 Baonu saperów
3. por.	Majewski Karol	Dowódca 1/21 komp. sap.
4. „	Massalski Józef Franciszek	Oficer młod. 1/21 komp. sap.
5. chor.	Babraj Władysław	„ „ 1/21 „ „
6. por.	Chorąży Ludwik	Dowódca 2/21 komp. sap.
7. „	Nowocień Leon	Oficer 2/21 „ „
8. „	Oleszkiewicz Jan	„ 2/21 „ „
9. chor.	Babraj Józef	„ 2/21 „ „
10. por.	Janowczyk Zenon	Dowódca 3/21 „ „
11. „	Helcman Jan	Oficer 3/21 „ „
12. „	Iwański Stefan	„ 3/31 „ „
13. „	Sabiłło Konstanty	„ 3/21 „ „

ODKOMENDEROWANI

1. Pułk. Szt. Gen. Schramm Karol
2. ppułk. Lukas Antoni
3. major Szkolnikowski Józef
4. „ Ziętkiewicz Józef
5. „ Klewar Franciszek
6. kpt. Schwojser Józef
7. „ lek. dr. Szpil Władysław
8. „ plek. Vogl Jerzy
9. por. Kiepal Czesław
10. „ Schmalz Mieczysław
11. chor. Woźniak Franciszek

ERRATA.

	jest:		powinno być:
Str. 10 — 6	wiersz od góry	Wigóroszczyna	Wigurowszczyna
„ 10 — 21	„ „ „	3/51 komp. sap.	3/21 komp. sap.
„ 12 — 8	„ „ dołu	Stowczanami	Słowczanami
„ 12 — 15	„ „ „	3/5 komp. sap.	3/6 komp. sap.
„ 15 — 10	„ „ góry	Piechota na kładce na Rychówkach	Piechota na kładce na puchówkach
„ 17 — 3	„ „ dołu	por. Jaworczyk	por. Janowczyk
„ 18 — 5	„ „ „	Komałów	Komatów
„ 18 — 1	„ „ „	Komałów	Komatów
„ 20 — 13	„ „ góry	5 pułu	5 pułku
„ 23 — 22	„ „ „	uległ 2 p. sap.	uległ 5 p. sap.
„ 24 — 20	„ „ „	ale się nawet	ale stała się nawet
„ 24 — 10	„ „ dołu	1/6 komp. sap.	3/21 komp. sap.
„ 26 — 5	„ „ „	Medaile de la Victoire	Medaille de la Victoire
„ 27 — 1	„ „ „	por. Kociński Henryk	por. Kocimski Henryk
„ 27 — 4	„ „ „	por. Nalepka	plut. Nalepka
„ 27 po 4	wierszu od góry	opuszczono: por. Kocimski Henryk — Górnioślaska Wstęga Waleczności I. kl.	por. Kocimski Henryk — Górnioślaska Wstęga Waleczności I. kl.
„ 29 — 5	„ „ „	„ por. Światkowski Antoni — Krzyżem Walecznych 2 razy.	„ por. Światkowski Antoni — Krzyżem Walecznych 2 razy.

Na zewnętrznej okładce opuszczono pod odbitką fotogr.: Koszary 21 górskiego baonu saperów.

J-614
